

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē yuddhakāṇḍē

॥ *dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

laṅkāṃ prati vānarāṇāmākramaṇaṃ rākṣasaiḥ saha
saṅgrāmaśca

tatastē rākṣasāstatra
gatvā rāvaṇamandiram |
nyavēdayan purīṃ ruddhāṃ
rāmēṇa saha vānaraiḥ ॥ 6.42.1 ॥

ruddhāṃ tu nagarīṃ śrutvā
jātakrōdhō niśācaraḥ |
vidhānaṃ dviḡṇaṃ kṛtvā
prāsādaṃ cāpyarōhata ॥ 6.42.2 ॥

sa dadarśa vṛtāṃ laṅkāṃ
saśailavanakānanām |
asaṅkhyēyairharigaṇaiḥ
sarvatō yuddhakāṅkṣibhiḥ ॥ 6.42.3 ॥

sa dṛṣṭvā vānaraiḥ sarvai -
rvasudhāṃ kapilīkṛtām |

kathaṃ kṣapayitavyāḥ syu -
riti cintāparō'bhavat || 6.42.4 ||

sa cintayitvā suciraṃ
dhairyamālambya rāvaṇaḥ |
rāghavaṃ hariyūthāṃśca
dadarsāyatalōcanaḥ || 6.42.5 ||

rāghavaḥ saha sainyēna
muditō nāma pupluvē |
laṅkāṃ dadarsā guptāṃ vai
sarvatō rākṣasairvṛtām || 6.42.6 ||

drṣṭvā dāśarathirlaṅkāṃ
citradhvajapatākinīm |
jagāma sahasā sītāṃ
dūyamānēna cētasā || 6.42.7 ||

atra sā mṛgaśāvākṣī
matkṛtē janakātmajā |
pīḍyatē śōkasantaptā
kṛśā sthaṇḍilaśāyinī || 6.42.8 ||

nipīḍyamānāṃ dharmātmā
vaidēhīmanucintayan |
kṣipramājñāpayad rāmō
vānarān dviṣatāṃ vadhē || 6.42.9 ||

ēvamuktē tu vacasi
rāmēṇākliṣṭakarmanā |

saṅgharṣamāṇāḥ plavagāḥ
 siṃhanādairanādayan || 6.42.10 ||

śikharairvikirāmaitāṃ
 laṅkāṃ muṣṭibhirēva vā |
 iti sma dadhirē sarvē
 manāṃsi hariyūthapāḥ || 6.42.11 ||

udyamya giriśṛṅgāṇi
 mahānti śikharāṇi ca |
 tarūṃścōtpāṭya vividhāṃ -
 stiṣṭhanti hariyūthapāḥ || 6.42.12 ||

prēkṣatō rākṣasēndrasya
 tānyanīkāni bhāgaśaḥ |
 rāghavapriyakāmārthaṃ
 laṅkāmaruruhustadā || 6.42.13 ||

tē tāmrvaktrā hēmābhā
 rāmārthē tyaktajīvitāḥ |
 laṅkāmevābhyavartanta
 sālabhūdharayōdhinaḥ || 6.42.14 ||

tē drumaiḥ parvatāgraiśca
 muṣṭibhiśca plavaṅgamāḥ |
 prakārāgrāṇyasaṅkhyāni
 mamanthustōraṇāni ca || 6.42.15 ||

parikhān pūrayantaśca
 prasannasalilāśayān |

pāṃsubhiḥ parvatāgraiśca
 ṭṛṇaiḥ kāṣṭhaiśca vānarāḥ || 6.42.16 ||

tataḥ sahasrayūthāśca
 kōṭiyūthāśca yūthapāḥ |
 kōṭiyūthaśatāścānyē
 laṅkāmaruruhustadā || 6.42.17 ||

kāñcanāni pramardanta -
 stōraṇāni plavaṅgamāḥ |
 kailāsaśikharāgrāṇi
 gōpurāṇi pramathya ca || 6.42.18 ||

āplavantaḥ plavantaśca
 garjantaśca plavaṅgamāḥ |
 laṅkāṃ tāmabhidhāvanti
 mahāvāraṇasannibhāḥ || 6.42.19 ||

jayatyurubalō rāmō
 lakṣmaṇaśca mahābalaḥ |
 rājā jayati sugrīvō
 rāghavēṇābhipālitaḥ || 6.42.20 ||

ityēvaṃ ghōṣayantaśca
 garjantaśca plavaṅgamāḥ |
 abhyadhāvanta laṅkāyāḥ
 prākāraṃ kāmarūpiṇaḥ || 6.42.21 ||

vīrabāhuḥ subāhuśca
 nalaśca panasastathā |

nipīḍyōpaniviṣṭāstē
 prākāraṃ hariyūthapāḥ |
 ētasminnantarē cakruḥ
 skandhāvāranivēśanam || 6.42.22 ||

pūrvadvāraṃ tu kumudaḥ
 kōṭibhirdaśabhirvṛtaḥ |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 haribhirjitakāśibhiḥ || 6.42.23 ||

sahāyārthē tu tasyaiva
 niviṣṭaḥ praghasō hariḥ |
 panasaśca mahābāhu -
 rvānarairabhisaṃvṛtaḥ || 6.42.24 ||

dakṣiṇadvāramāsādya
 vīraḥ śatabaliḥ kapiḥ |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 viṃśatyā kōṭibhirvṛtaḥ || 6.42.25 ||

susēnaḥ paścimadvāraṃ
 gatvā tārāpitā balī |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 kōṭikōṭibhirāvṛtaḥ || 6.42.26 ||

uttaradvāramāgamyā
 rāmaḥ saumitriṇā saha |
 āvṛtya balavāṃstasthau
 sugrīvaśca harīśvaraḥ || 6.42.27 ||

gōlāṅgūlō mahākāyō
 gavākṣō bhīmadarśanaḥ |
 vṛtaḥ kōṭyā mahāvīrya -
 stasthau rāmasya pārśvataḥ || 6.42.28 ||

ṛkṣāṇāṃ bhīmakōpānāṃ
 dhūmraḥ śatrunibarhaṇaḥ |
 vṛtaḥ kōṭyā mahāvīrya -
 stasthau rāmasya pārśvataḥ || 6.42.29 ||

sannaddhastu mahāvīryō
 gadāpāṇirvibhīṣaṇaḥ |
 vṛtō yattaistu sacivai -
 stasthau yatra mahābalaḥ || 6.42.30 ||

gajō gavākṣō gavayaḥ
 śarabhō gandhamādanaḥ |
 samantāt paridhāvāntō
 rarakṣurharivāhinīm || 6.42.31 ||

tataḥ kōpaparītātmā
 rāvaṇō rākṣasēsvaraḥ |
 niryāṇaṃ sarvasainyānāṃ
 drutamājñāpayat tadā || 6.42.32 ||

ētacchrutvā tadā vākyaṃ
 rāvaṇasya mukhēritam |
 sahasā bhīmanirghōṣa -
 mudghuṣṭaṃ rajanīcaraiḥ || 6.42.33 ||

tataḥ prabōdhitā bhērya -
 ścandrapāṇḍurapuṣkarāḥ |
 hēmakōṇairabhihatā
 rākṣasānāṃ samantataḥ || 6.42.34 ||

vinēduśca mahāghōṣāḥ
 śaṅkhāḥ śatasahasraśaḥ |
 rākṣasānāṃ sughōrāṇāṃ
 mukhamārutapūritāḥ || 6.42.35 ||

tē babhuḥ śubhanīlāṅgāḥ
 saśaṅkhā rajanīcarāḥ |
 vidyunmaṇḍalasannaddhāḥ
 sabalākā ivāmbudāḥ || 6.42.36 ||

niṣpatanti tataḥ sainyā
 hr̥ṣṭā rāvaṇacōditāḥ |
 samayē pūryamāṇasya
 vēgā iva mahōdadhēḥ || 6.42.37 ||

tatō vānarasainyēna
 muktō nādaḥ samantataḥ |
 malayaḥ pūritō yēna
 sasānuprasthakandaraḥ || 6.42.38 ||

śaṅkhadundubhinirghōṣaḥ
 siṃhanādastarasvinām |
 pṛthivīṃ cāntarikṣaṃ ca
 sāgaraṃ cābhyanādayat || 6.42.39 ||

gajānāṃ bṛṃhitaiḥ sārdhaṃ
 hayānāṃ hrēṣitairapi |
 rathānāṃ nēminirghōṣai
 rakṣasāṃ vadasvanaiḥ || 6.42.40 ||

ētasminnantarē ghōraḥ
 saṅgrāmaḥ samapadyata |
 rakṣasāṃ vānarāṇāṃ ca
 yathā dēvāsurē purā || 6.42.41 ||

tē gadābhiḥ pradīptābhiḥ
 śaktiśūlaparaśvadhaiḥ |
 nijaghnurvānarān sarvān
 kathayantaḥ svavikramān || 6.42.42 ||

tathā vṛkṣairmahākāyāḥ
 parvatāgraiśca vānarāḥ |
 nijaghnustāni rakṣāṃsi
 nakhairdantaiśca vēginaḥ || 6.42.43 ||

rājā jayati sugrīva
 iti śabdō mahānabhūt |
 rājañjayajayētyuktivā
 svasvanāmakathāṃ tataḥ || 6.42.44 ||

rākṣasāstvaparē bhīmāḥ
 prākārasthā mahīṃ gatān |
 vānarān bhindipālaiśca
 śūlaiścaiva vyadārayan || 6.42.45 ||

*vānarāścāpi saṅkruddhāḥ
prākārasthān mahīṃ gatāḥ |
rākṣasān pātayāmāsuḥ
khamāplutya svabāhubhiḥ || 6.42.46 ||*

*sa samprahārastumulō
māṃsaśōṇitakardamaḥ |
rakṣasāṃ vānarāṇāṃ ca
sambabhūvādbhutōpamaḥ || 6.42.47 ||*

*|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīyē ādikāvye
yuddhakāṇḍe dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ||*